

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проекту розпорядження Кабінету Міністрів України
«Про Національний план дій з розвитку відновлюваної енергетики
на період до 2030 року»

1. Мета

Основною метою прийняття проекту акту є затвердження Національного плану дій з розвитку відновлюваної енергетики на період до 2030 року та плану заходів з його реалізації задля забезпечення подальшого збалансованого розвитку відновлюваної енергетики в Україні (далі НПД ВЕ).

Зазначені документи визначають орієнтири та цілі подальшого розвитку сфери виробництва та використання енергоносіїв, вироблених з відновлюваних джерел та альтернативних видів палива, а також необхідні завдання та заходи, виконання яких забезпечить усунення бар'єрів та створення сприятливих умов для подальшого збільшення частки енергії з відновлюваних джерел в енергобалансі країни.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Розроблення НПД ВЕ передбачено абзацом п'ятим підпункту «б» підпункту 5 пункту 1 рішення Ради національної безпеки і оборони України від 23.03.2021 «Про виклики і загрози національній безпеці України в екологічній сфері та першочергові заходи щодо їх нейтралізації», уведеним в дію Указом Президента України від 23.03.2021 № 111, та пунктом 30 доручення Прем'єр-міністра України від 09.04.2021 № 12753/2/1-21.

Використання відновлюваних джерел енергії є одним із найбільш важливих напрямів енергетичної політики України, спрямованої на заощадження традиційних паливно-енергетичних ресурсів, поліпшення стану оточуючого природного середовища, запобігання зміні клімату. Збільшення частки відновлюваних джерел в енергетичному балансі України сприятиме загальному процесу декарбонізації, необхідному для виконання міжнародних зобов'язань країни щодо скорочення викидів парникових газів.

На теперішній час Україна залишається високо залежною від викопних видів палива, велика частина яких імпортується. Стійкою глобальною тенденцією є ріст вартості традиційних енергоносіїв, що робить економіку країни дуже чутливою до умов імпорту природного газу, вугілля та інших енергоносіїв. У 2020 році імпортований газ становив близько 30 відсотків сукупного споживання природного газу в Україні. Україна стала на 85 відсотків залежною від імпорту нафтопродуктів.

Стратегією енергетичної безпеки України, затвердженою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 04.08.2021 № 907-р, визначені стратегічні цілі забезпечення енергетичної безпеки держави та завдання з їх досягнення: стимулювання імпортозаміщення, зокрема шляхом розвитку біоенергетики, вітроенергетики, обґрунтованого нарощування видобутку енергетичних ресурсів; реалізація комплексу заходів з розширення використання локальних альтернативних видів палива, сприяння заміщенню використання традиційного

палива на транспорті використанням електроенергії та біопалива, здійснення обґрунтованого підвищення частки відновлюваних джерел енергії з урахуванням вимог забезпечення операційної безпеки систем енергозабезпечення та впливу на цінові параметри енергетичного ринку; запобігання посиленню залежності України від зовнішніх постачальників, забезпечення належного рівня диверсифікації енергетичних ресурсів та технологій, зокрема через економічно обґрунтоване зростання частки відновлюваних джерел енергії та місцевих джерел енергії в енергетичному балансі України.

Попереднім Національним планом дій з відновлюваної енергетики на період до 2020 року, що був затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 01 жовтня 2014 року № 902, було визначено індикативну ціль щодо збільшення частки енергоносіїв, вироблених з відновлюваних джерел енергії, у структурі загального кінцевого енергоспоживання у 2020 році до рівня не менше як 11 %. Станом на 01.01.2020 року ця частка склала 8,1%.

Позитивної динаміки розвитку сфери відновлюваної енергетики вдалось досягти внаслідок сприятливої державної політики, зокрема створення законодавчого підґрунтя та запровадження державою механізмів стимулювання. Проте різке зростання потужностей відновлюваної електрогенерації протягом останніх років призвело до ряду викликів технічного та економічного характеру, які мають бути вирішені для забезпечення подальшого сталого розвитку «зеленої» енергетики.

З метою подальшого збалансованого розвитку відновлюваної енергетики доцільним є розробка нового НПД ВЕ.

3. Основні положення проекту акта

Проектом акта визначаються індикативні цілі розвитку відновлюваної енергетики та заходи правового й організаційного характеру, реалізація яких створить підґрунтя для досягнення зазначених цілей.

Переважна більшість заходів спрямована на розробку нових нормативно-правових актів або вдосконалення існуючої законодавчої бази у сфері відновлюваної енергетики, проведення організаційних заходів для різних напрямів державної політики.

План заходів спрямований на створення умов для збалансованого розвитку сфери виробництва та використання відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива, сприяння сталому економічному розвитку країни.

4. Правові аспекти

Нормативно-правовими актами, що діють у сфері відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива:

- Закон України «Про альтернативні джерела енергії»;
- Закон України «Про альтернативні види палива»;
- Закон України «Про теплопостачання»;
- Закон України «Про ринок електричної енергії»;
- Закон України «Про ринок природного газу»;
- Закон України «Про енергетичну ефективність»;

- Закон України «Про комбіноване виробництво теплової та електричної енергії (когенерацію) та використання скидного енергопотенціалу»;
- Енергетична стратегія України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність», схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.08.2017 № 605-р;
- Оновлений національно визначений внесок України до Паризької угоди, схвалений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.07.2021 № 868-р;
- Стратегія енергетичної безпеки України, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 04.08.2021 № 907-р;
- Національна економічна стратегія на період до 2030 року, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 179;
- Концепція реалізації державної політики у сфері теплопостачання, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.08.2017 № 569-р;
- Національна транспортна стратегія України на період до 2030 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 травня 2018 року № 430-р.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Прийняття проекту розпорядження не потребує додаткових витрат з державного та місцевого бюджетів.

6. Позиція заінтересованих органів

Проект акта не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, соціально-трудової сфери, прав осіб з інвалідністю, функціонування і застосування української мови.

Проект акта не потребує погодження із уповноваженими представниками всеукраїнських асоціацій органів місцевого самоврядування чи відповідними органами місцевого самоврядування, уповноваженими представниками всеукраїнських профспілок, їх об'єднаннями та всеукраїнськими об'єднаннями організацій роботодавців, Уповноваженим Президента України з прав людей з інвалідністю, Урядовим уповноваженим з прав осіб з інвалідністю та всеукраїнськими громадськими організаціями осіб з інвалідністю, їх спілками, Уповноваженим із захисту державної мови.

Проект акта не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності.

Проект акта було обговорено на засіданнях Робочої групи з питань розроблення Національного плану дій з розвитку відновлюваної енергетики на період до 2030 року, утвореної наказом Держенергоефективності від 05.08.2021 № 30, до складу якої увійшли зацікавлені центральні органи виконавчої влади та стейкхолдери галузі. Також до розроблення проекту акта було залучено експертів в рамках Німецько-Українського енергетичного партнерства.

7. Оцінка відповідності

У проєкті акта відсутні положення, що стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції, прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією, створюють підстави для дискримінації.

Громадська, антикорупційна, антидискримінаційна та гендерно-правова експертизи не проводились.

Проєкт акта буде надіслано до Національного агентства з питань запобігання корупції для визначення необхідності проведення антикорупційної експертизи.

8. Прогноз результатів

Результатом прийняття проєкту акта стане визначення індикативних цілей розвитку відновлюваної енергетики за секторами, окресливши тим самим довгострокові державні плани та їх масштаб.

Реалізація Плану заходів, сприятиме створенню умов для подальшого збалансованого розвитку сфери виробництва та використання енергії з відновлюваних джерел.

Головними критеріями (показниками) ефективної реалізації акта стане досягнення індикативних цілей щодо часток відновлюваної енергії у відповідних секторах, зокрема:

- частка відновлюваних джерел енергії у валовому кінцевому обсязі споживання енергії до 2030 року в системах опалення та охолодження - 35%;
- частка відновлюваних джерел енергії у валовому кінцевому обсязі споживання енергії до 2030 року у виробництві електроенергії - 25%;
- частка відновлюваних джерел енергії у валовому кінцевому обсязі споживання енергії до 2030 року у транспортному секторі - 14%;
- загальна частка відновлюваних джерел енергії у валовому кінцевому обсязі споживання енергії до 2030 року - 27%.

Проєкт акта не має прямого впливу на ринкове середовище, забезпечення захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання, громадян і держави; розвиток регіонів, підвищення чи зниження спроможності територіальних громад; ринок праці, рівень зайнятості населення; громадське здоров'я, покращення чи погіршення стану здоров'я населення або його окремих груп; екологію та навколишнє природне середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, зокрема забруднення утвореними відходами.

Голова Держенергоефективності

Валерій БЕЗУС

_____ січня 2022 р.